

NOI DESCOPERIRI DE MONEDE ANTICE ȘI BIZANTINE INTRATE ÎN COLECȚIILE MUZEULUI DIN BACĂU

de VIOREL CAPITANU

Continuarea cercetărilor arheologice pe teritoriul județului Bacău, și contactul permanent al specialiștilor muzeului cu oamenii muncii, au dus la descoperirea și achiziționarea de noi valori numismatice, care au contribuit la îmbogățirea patrimoniului cultural național.

Între descoperirile mai importante amintim tezaurul de la Mărgineni, din care s-au recuperat un număr de 18 denari republicani cu emisiuni ale lui Marcus Antonius, între anii 32—31 î.e.n., precum și o monedă din bronz, la care abia se distinge figura emitentului.

Al doilea tezaur provine de la Cetățuia, comuna Strungari, dintr-un loc cu multă ceramică carpo-dacică.

Cele 14 monede, denarii imperiali, au intrat în colecțiile Muzeului de Istorie al R.S.R., la sfârșitul anului 1986.

Al treilea tezaur a fost descoperit la Călugăreni, com. Dămieniști, în anul 1987, la periferia unei așezări carpice, ce se datează în secolele II—III e.n.

Tezaurul este format din 63 de monede, din care 62 de denari imperiali și o drahmă.

Monedele care se înșiruie pe o perioadă cuprinsă între anii 69-163, corespund emisiunilor din vremea împăraților: Vitelius, Vespasianus, Domițianus, Nero, Traianus, Lucius Aelius, Antoninus Pius, Marcus Aurelius și Lucius Verus.

Un număr de 5 monede republicane, precum și o monedă dacică provin din săpăturile de la Răcătău — Cetățuia în perioada cuprinsă între anii 1982-1987.

Alte două descoperiri de valoare excepțională provin din cetatea dacică de la Moinești, și care se datează împreună cu materialul ceramic dacic în sec. I î.e.n.

Denari republicani și imperiali au mai fost descoperiți în comuna Gura Văii și Pîncești — satul Petrești, Ocheni, com. Huruiești și Bărboasa, com. Oncești.

De la Onești din colecția medicului Ivancu Erich au intrat recent în tezaurul muzeului un număr de 4 monede dacice, de tip Vovriești — Huși, care fac parte dintr-un tezaur. Alte monede provin de la diverși donatori, între care amintim o monedă donată de elevul

Florin Valeriu, descoperită în comuna Deleni, județul Botoșani și 5 monede donate de profesorul Petrilă Ioan, de la fostul Liceu nr. 3 Bacău, în anul 1963 din care o monedă de la Antonius Pius și 4 monede bizantine.

Prezentăm în ordine cronologică descoperirile numismatice :

1. Municipiul Onești

1. Monedă dacică. AR. 12,45 g. D : 24 mm ; Tl. 950 %. Cu tăietură orizontală pe gîtul calului și rozetă în fața călărețului. N. I. 30 331.

2. Monedă dacică, de tip Huși — Vovriești. AR. 13,70 g. D 27 mm. Tl. 950 %. Capul în cerc perlat, întrerupt de tăietura care pornește de la jumătatea nasului. Cea de-a doua tăietură pornește de sub gîtul calului prin plete și de la obraz. Sub coada calului se află un semn, iar deasupra călărețului o literă care seamănă cu un M, scris de mînă. Totul în cerc perlat. N. I. 30 332.

3. Monedă dacică, de tip Huși — Vovriești. AR. 13,30 g. D : 26 mm. Tl. 950 %. Tăietură mare orizontală, care răzbate pe profilul capului. Un semn în formă de cruce în fața călărețului, iar jos în partea stîngă un cerc cu un punct. N. I. 30 333.

4. Monedă dacică, de tip Huși — Vovriești. AR. 13,30 g. D : 23,3. Tl. 950 %. Capul mult tocît, totuși se observă bune fața. Călărețul spre dreapta, la trap, abia se observă în planul doi. Tăietura pornește de jos în sus și atinge partea superioară a calului. Apar și două adîncituri, un triunghi cu vîrfurile ascuțite în jos și o incizie orizontală la jumătatea creștăturii. N. I. 30 334. Datare sec. III—II î.e.n.

Răcățău, com. Horgești.

5. Q. Pomponius Musa. S.XXV, loc.1.

AR. 4,25 g. D : 18 mm ; Grueber, 3624, Roma, anii 68—66, tip IX, p. 445, Pl. c. 67 ; Syd., p. 136, nr. 822, anii 68—66 î.e.n. N. I. 28 224.

6. Augustus. S.XXVI A, c. 8. Gr. 15.

As. AE. D : 18 mm ; RIC., I, p. 67, nr. 78, Roma, anul 22 î.e.n. N. I. 29 177.

7. C. Iulius Caesar. Denar descoperit la suprafața solului, în așezarea deschisă.

AR. 2, 90 g. D : 19 mm ; Tl. 900 %. Grueber, II, p. 449, nr. 601, anii : 36—35 ; Syd., p. 168, nr. 1013, Gallia, anul 48 î.e.n. N.I. 29079.

8. C. Naevius Balbus. S. XXVI B, c. 10, —0,40 m.

AR. 3,40 g. D : 19 mm ; Grueber, I, p. 368, nr. 2948, Roma, anul 81 ; Syd., p. 126 b, monetărie auxiliară, Italia, anii 78—77 î.e.n. Rv. Varianta LXXX, anul 81 î.e.n., BMC, Roma, 2935. N.I. 29078.

9. L. Flaminius Cilo. S. XXVI B, c. 16 — 1,40 m.

AR. 3,25 g. D : 18 mm ; Grueber, II, p. 278, nr. 573, Italia, anii 93—92 î.e.n. ; Syd., p. 70, nr. 540 a, Italia de N. sau Gallia Cisalpină, anii : 106—105 î.e.n. N.I. 29335.

10. Monedă dacică, de tip Virteju — București. S. XXX, c. 5, — 0,80—1,00 m.

AR. 4,25. D 20 mm ; Tl. 450 ‰. N.I. 30330.

Capăta, com. Gura Văii.

Din satul Capăta, comuna Gura Văii provine un denar republican, din argint, cu Tl. 900 ‰ donată muzeului de către Mihalea Silviu. Moneda a fost descoperită de mama elevului la muncile agricole, pe o tarla, cu multă ceramică aparținând la Tenê-ului tirziu.

Anonimă

11. AR. 3,67 g. D 20 mm ; Grueber, II, p. 284—185, nr. 562—565, Italia, anii 93—92 î.e.n., Roma, N.I. 29077.

Ocheni, com. Huruiеști.

Moneda a fost donată de Ostachi Ion instituției noastre, în anul 1983, și a fost descoperită într-o așezare cu multă ceramică aparținând secolelor I î.e.n. — I e.n., în partea de est a șatului Ocheni, în marginea pădurii satului.

D. Silanus

12. AR. 3,20 g. D : 18 mm ; Tl. 900 ‰. Sydenham, p. 96, nr. 647, Roma, anii 90—89 î.e.n. N.I. 20830.

Mărgineni

În anul 1982 a fost descoperit un tezaur monetar format din 18 monede, denari romani republicani și o monedă din bronz. Monedele reprezintă denari romani republicani. Tl. 900 ‰.

Marcus Antonius

13. AR. 3,25 g. D 18 mm ; Leg. VIII, Syd., 1226, anul 31 î.e.n. N.I. 27981.

14. AR. 3,43 g. D 16 mm. Leg. XV ? Syd., 1235, anul 31 î.e.n. N.I. 27982.

15. AR. 3,35 g. D : 17 mm ; Leg... N.I. 27983.

16. AR. 3,20 g. D 18 mm ; Leg. VIII, Syd., 1225, anul 31 î.e.n. N.I. 27984.

17. AR. 3,05 g. D 16 mm ; Leg. XX., Syd., 1242, anul 31 î.e.n. N.I. 27985

18. AR. 2,8 g. D : 16 mm ; Leg. XII, Syd., 1230, anul 31 N.I. 27986.

19. AR. 3,05 g. D : 16 mm, Leg... anul 31 î.e.n. N.I. 27987.

20. AR. 3,22 g. D : 15 mm, Leg... anul 31 î.e.n. N.I. 27988.

21. AR. 3,07 g. D : 18 mm ; Leg. II, Syd., 1216, anul 31 î.e.n. N.I. 27989.
 22. AR. 2,98 g. D : 18 mm ; Leg. VII, Syd., 1224, anul 31 î.e.n., N.I. 27990.
 23. AR. 2,90 g. D : 18 mm ; Leg... anul 31 î.e.n. N.I. 27991.
 24. AR. 3,35 g. D : 18 mm ; Leg. XIV, Syd., 1234, anul 31992.
 25. AR. 3,50 g. D : 17 mm ; Leg. II, Syd., 1216, anul 31 î.e.n. N.I. 27993.
 26. AR. 2,95 g. D : 18 mm ; Leg... anul 31 î.e.n. N.I. 26994.
 27. AR. 3,30 g. D : 16 mm. Leg... Syd., 1230, anul 3 î.e.n. N.I. 27995.
 28. AR. 3,32 g. D : 16 mm. Leg... anul 31 î.e.n. N.I. 27996.
 29. AR. 3,07 g. D : 16 mm. Leg... anul 31 î.e.n. N.I. 27997.
 30. AR. 3,15 g. D : 15 mm. Leg... anul 31 î.e.n. N.I. 27998.
 31. AR. 3,15 g. D : 30 mm. Av. Bustul împăratului se distinge ușor, iar aversul complet ilizibil. N.I. 27999.

Petrești, com. Pincești.

Cu ocazia lucrărilor agricole, Sandu Polixenia a descoperit o monedă de argint împreună cu materiale ceramice carpo-dacice specifice sec. II—III e.n.

Vitellius.

32. AR. 3,48 g. D : 18 mm ; RIC, I, P. 224, nr. 3, Roma, anul 69. N.I. 29080.

Horghești.

Monedă donată muzeului de Trif Ioan din Pincești, care ne-a informat că moneda a fost descoperită într-un loc ce poartă numele „Sub Cetate“. La suprafață se află multă ceramică carpo-dacică.

Titus.

33. AR. 3,60 g. D : 18 mm ; RIC, I, p. 103, nr. 3, Lugdunum, anii 37—41. N.I. 14345.

Bărboasa, com. Oncești.

Monedă descoperită de Jenică Romanciuc pe lotul de folosință, fosta proprietate a lui N. Perju. La suprafață se află multă ceramică carpo-dacică.

Antoninus Pius.

34. AR. 3,50 g. D : 17 mm ; Tl. 900 %o. RIC, p. 26, nr. 9, anul 138. N.I. 21638.

Deleni, jud. Botoșani.

Monedă descoperită de Airinioaei și donată muzeului de elevul Florin Valeriu, de la Școala Generală nr. 18.

Traian.

35. AE. Denar roman, fourée, Roma, anii 112—117. D 16 mm. N.I. 29336.

Hîrșova, județul Constanța.

În anul 1963 profesorul Petrilă Ioan, de la fostul Liceu Nr. 3 Bacău a donat Muzeului din Bacău un număr de 5 monede din care 1 de la Antoninus Pius, 3 de la Constantin cel Mare și 1 de la Romannus III. Monedele au fost descoperite în vechea cetate Carssium.

Antoninus Pius.

36. AE. 13,5 g. D 25 mm, RIC, 669, Roma, anii 140—144 N.I. 8699.

Constantin cel Mare.

37. AE. 3 g. D 19 mm; Av. CONSTAN — TINVS AVG. Bustul împăratului spre dreapta. Rv. DNCONSTANTINUS MAX (AVG) VOT/MVLT/XXX SM. N.I. 8695.

38. Av. RBS ROMA Rv. SMHE.

AE. 1,80 g. D : 17 mm. N.I. 8696.

39. Av. CONSTANTIN — NUSMAX AVG ? bustul împăratului spre dr.

Rv. GLOR — IAEXERCITVS SMNE, LRBC, I, AE. 2,00 g. D : 16 mm ; RIC, V 1 ; Nicomedia, 199, anii 336—337. N.I. 8697.

Romanus III (1028—1034).

40. Av. Bustul lui Hristos cu evanghelia în stînga.

Rv. IS — XS.

BAS — ILE/Bas — ILE.

AE. 12,30 g. D : 30 mm ; Wroth, 6—15, Mihail IV ; Thompson, clasa B (Roman III), N.I. 8698.

Moinești, jud. Bacău, cetatea dacică.

41. L. Piso L.f. Frugi. S. II, Loc. 2.

AR. 3,55 g D : 19 mm Tl. 900%. Grueber, I, p. 258, tip III varianta Roma, a. 88 î.e.n. ; Syd., p. 99, a. 90 — 89 î.e.n.

42. C. Piso L.f. Frugi, S. II Loc. 2. AR. 3,42 g D 18 mm, Tl. 900%. Grueber, I, tip I, p. 450—451, Roma, a. 64 î.e.n. ; Syd., p. 138—145 ; a. 64 î.e.n.

NOUVELLES DÉCOUVERTES DE MONNAIES ANTIQUES ET BYZANTINES ENTRÉES DANS LES COLLECTIONS DU MUSÉE DE BACĂU

Résumé

L'auteur présente dans cet article — une chronique des découvertes récentes de monnaies entrées dans le patrimoine du Musée de Bacău.

Parmi les découvertes monétaires les plus importantes on signale le trésor de Mărgineni — Bacău dont on a récupéré 18 dénars romains républicains émis par Marcus Aurelius ; le trésor de dénars romains impériaux entrés dans le patrimoine du Musée d'histoire de la République Socialiste de Roumanie ; le trésor de Călugăreni — Dămieniști, dont on a récupéré 63 de dénars romains impériaux ; 5 monnaies républicaines et une monnaie dacique provenant des fouilles de Răcățâu ; 2 dénars romains républicains provenant de la cité dacique de Moinești et autres monnaies provenant de Capâta — Gura Văii et Ocheni — Huruiești.

Un lot de 4 monnaies daciques type Huși — Vovriești proviennent de la ville d'Onești et six autres monnaies romaines et byzantines avaient été découvertes dans les départements de Botoșani et Constanța.

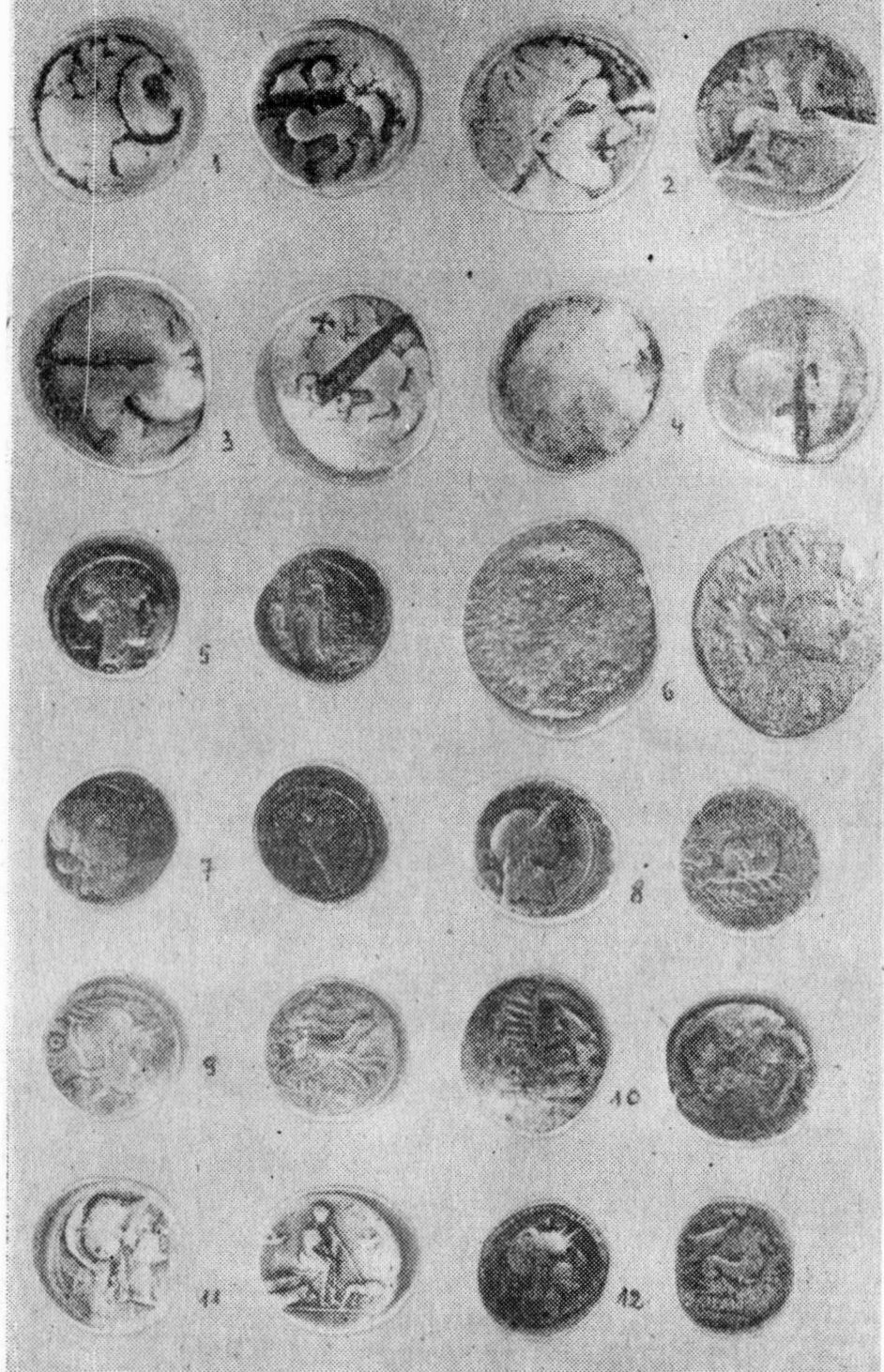

Fig. 1. — 1—4 Onești ; 5—10 Răcătău ; 11 Gura Văii ; 12
Ocheni — Huruiesti.

Fig 1. — Monnaies découvertes : Onești 1—4 ; Răcătău 5—10 ; Gura Văii 11 ;
Ocheni — Huruiesti.

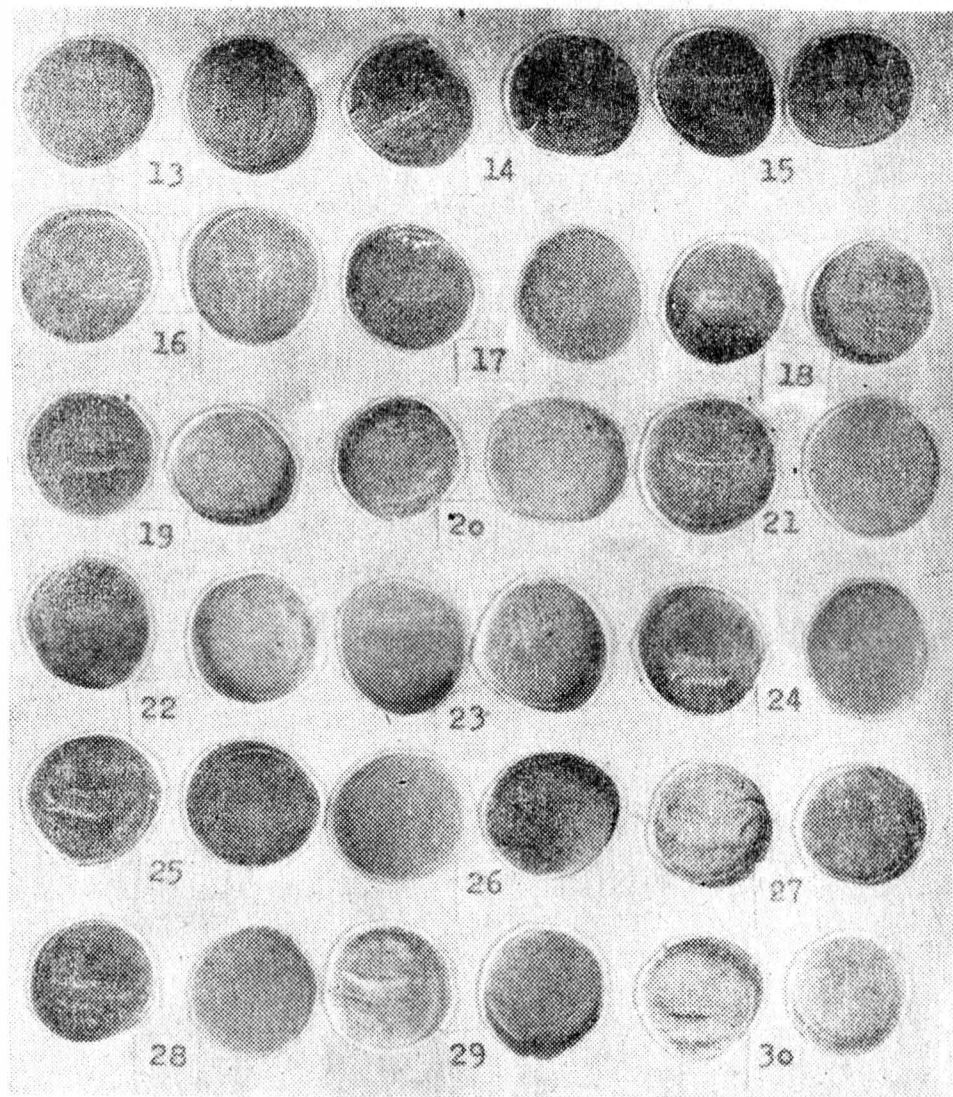

Fig. 2. 13—31 Mărgineni — Bacău.

Fig. 2. — Monnaies du trésor de Mărgineni — Bacău.

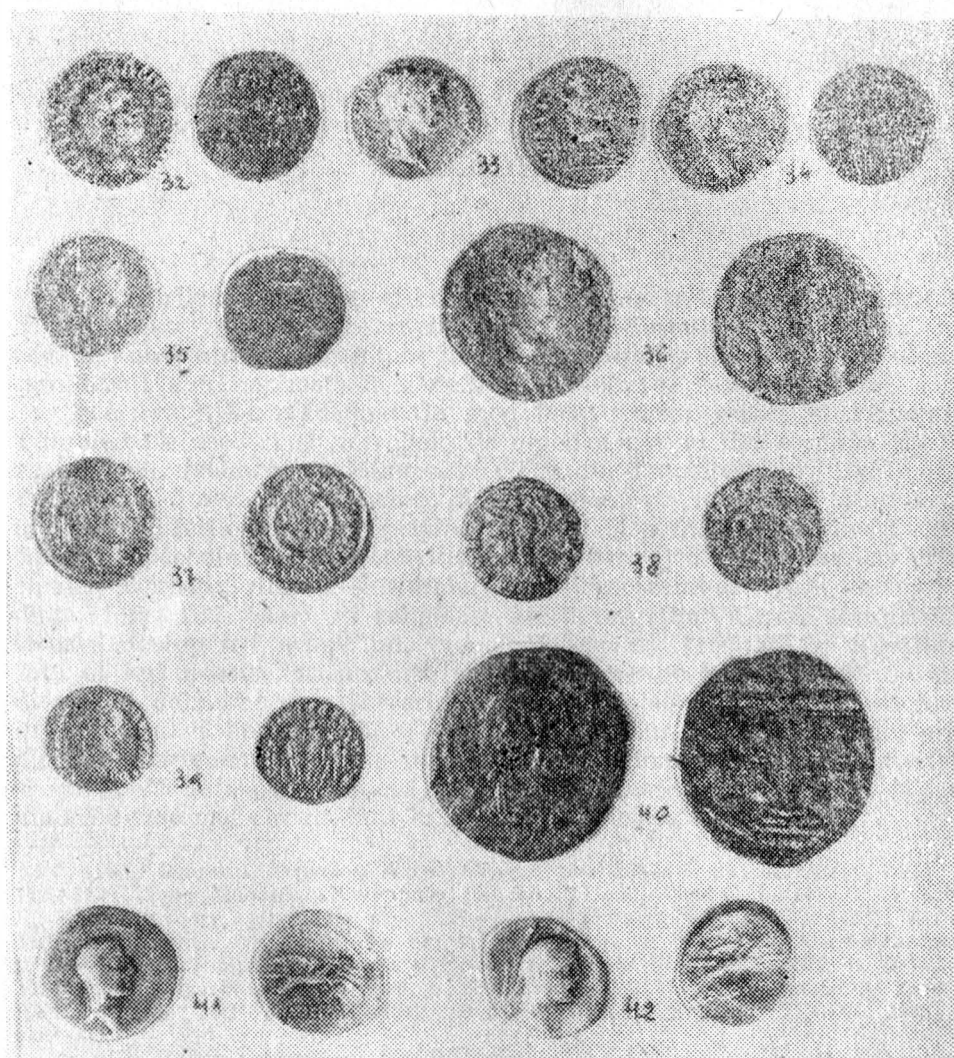

Fig. 3. — 32 Petrești — Pincești ; 33 Horgești ; 34 Bărboasa — Oncești ;
 35 Deleni — Botoșani ; 36—40 Hirșova ; 41—42 Moinești — Cetate.
 Fig. 3. — Monnaies découvertes : Petrești — Pincești 32 ; Horgești 33 ; Bărboasa —
 Oncești 34 ; Deleni — Botoșani 35 ; Hirșova 36—40 ; Moinești — Cité 41—42.